

ÂŞIK MAHZUNİ ŞERİF

Abdülhakim Eren

Asıl adı Şerif Cırık'tır. 03 Ocak 1940 tarihinde Afşin ilçesinin Berçenek köyünde doğdu (Doğum tarihinde ihtilaf var). Zeynel-Döndü çiftinin ikinci çocuğudur. Fatma, Şerif, Hakkı, Salman, Zekiye isimli beş kardeşirler.

Mahzunî Şerif'in doğduğu Berçenek köyü Afşin-Elbistan ovasının ortasında tarım arazisinin içinde yer alır. Türkiye'nin en büyük termik santrallerine 5 km. mesafededir. Etrafında Alemdar, Çoğulhan, Çomudüz, Būğēt, Tanır, Hurman mahalleleri vardır. Geçmişten günümüze Berçenek halkı tarımla geçinir. Kıraç ama verimli arazileri bulunan Berçenek Afşin'e 25 km. Elbistana 32 km. uzaklıktadır.

Ben Alemdar mahallesindenim Berçenek bize 5 km. meseafededir. Alemdarlı ve Berçenekliler hep içicedir. Benim eşim gibi birçok Berçenekli ile evlenen mahallelimiz vardır.

Şerif Cırık'ın babası Zeynel Amca babamın "kardeşliği" idi. Amcasına ve kendilerine teklifsiz gider gelirdik. Onlar da bize gelir giderlerdi. Mahzunî'nin ablası Fatma Hanım eşimin amcasının karısıdır. Yeğenleri eşimin amca çocuklarıdır.

Zeynel Amca köyde sayılan, arazisi olan, güvenilen saygın bir insandı. Sözü, sohbeti dinlenen, danışılan, kimseye muhtaç olmayan yapıdaydı.

Berçenek köyü Elbistan, Afşin ovasındaki genel yerleşim yerleri gibi Türkmen bir köydür. Türkçe konuşulur, başka dil bu gün de konuşulmamaktadır.

Hasankendi mahallesi (köyü) Elbistan'a 5 km. uzaklıkta bir yerleşim yeridir. Berçenek oradan bölünen bir yerleşim yeridir. Ailelerin bir kısmı Berçenek'te bir kısmı da Hasankendi mahallesine göçenlerin sayısı artmış Berçenek boşalma durumuna gelmişti. Yazları tarımdan dolayı gelenler kışları Elbistan'a gitmektedirler. Hasankendi muhafazakâr yapıda bir yerdir.

Şerif Cırık Berçenek'te okul olmadığı için Hasankendi Köyüne komşu Alembey köyündeki Hacı Lütfi Efendi Dergâh'ında bir yıl okur. Kur'an'ı Kerim okumasını, yazmasını öğrenir. "Hem Arapçayı okuyor ve yazıyordum. 180 ayeti ezbere biliyordum. Gerçekten de tüm ayetleri ezberlemiştim." der.

"Kur'an da okudum mürşit önünde" mısraında da tekrarlar Kur'an okuduğunu. Daha sonra köyüne okul açılır 1956 yılında ilkokulu bitirir. Aynı yıl Mersin 3. Astsubay Hazırlama Okulu'na başlar. 1959 yılında başarıyla bitirir. Ankara Ordonat Tekniker Okulu'na girer. 1960 yılında okuluna devam edip Kuleli Askeri Lisesi'ne girmek için hazırlanırken "Ordu Donatım Teknik Okulu'ndaki öğrenciler arasındaki siyasi tartışmaları körüklediği ve okulun kurallarını ihlâl ettiği"nden okuldan kovulur.

Okula devam ederken bir mektupla ilk eşi Emine Hanım'dan ayrılır. Züleyha adında bir kızı kalır.

1961 yılında İtalyan asıllı Sovina (Suna) adlı bir genç kızla tanışır ve evlenmeye karar verirler. Suna 14 yaşında olduğu için engellenir. Bu olay medyaya konu olur. Ama evlenirler. Bu evlilikten Şirin, Emrah, Ferhat adında üç çocuğu daha olur.

Bu dönem Mahzunî'nin en zor yıllarıdır. Dört çocuğu vardır. Okuldan atılmış, iş, güç yok, tanınmamıştır. Köyü Berçenekte döner. Baba evinde tarımla uğraşarak geçimini sağlar. Yokluğun, hastalığın, açlığın acısını bu dönemde yazdığı, söylediği türkülerle anlatır. "Bebek" bu dönemi anlatan önemli ve ilk eserlerinden birisidir.

1963 yılında Halil Aytakin'le tanışır. O da Mahzunî'yi Fikret Otyam'la tanıştır. Mahzunî bu yıllarda Ankara'ya taşınır. Konserden konsere koşmaya başlar. Plakları kapışılır. Her sözü "olay" olmaya başlar. Âşıklar Derneği'ni kurar. Âşık İhsanî ve Kul Ahmet'le birlikte TRT'ye müracaat ederler. TRT'den izin çıkar. En büyük konserini de o yıllarda Büyük Sinemada verir. Artık bütün Türkiye Âşık Mahzunî'yi tanımış, meşhur olmuştur.

Mahzunî üç çocuğu olan Suna'dan 1968 yılında resmen ayrılır. 1971 yılında son eşi öğretmen Fatma Hanımla evlenir. Gaziantep'e yerleşir. Bu evlilikten de Derya, Ali, Şeyda, Yetiş adında dört çocuğu olur. Bu evlilikle birlikte toplam sekiz çocuğu olur Mahzunî'nin.

1971 Yılında söylediği “Erim erim eriyessin” türküsünden dolayı tutuklanır. Hapis, işkence hayatı başlar. Türkiye’deki siyasi ve sosyal çalkantılardan o da herkes gibi nasibini alır. Tutuklanır. Konserleri basılır. Taşlanır. Mahkemelik olur vb.

1989-1991 yılları arasında Halk Ozanları Derneği’nin genel başkanlığını yapar. 1991 yılında Ankara Belediye Başkanı Murat Karayalçın’ın teklifi ile “danışman” olur. Kültür ve sanat danışmanı olan Mahzunî başkanla bir türlü görüşemez bir şey danışılmaz sorulmaz. Kendisi başkana “danışmak” ister ama danışamaz, ulaşamaz. Bir gün Hürriyet Gazetesi’nde bir haber okur. Haber de; “Âşık Mahzunî mevsimlik işçi oldu” der. Başından kaynar sular akar hemen istifa dilekçesini yazar “danışılmayan danışmanlıktan” ayrılır.

“Ne yüzümü gördü ne de tanıştı,
Ben Karayalçın’a danışman oldum.”

Beytiyle aynı düşünceyi taşısa da haksızlığa tahammül edemez.

Siyasi çalışmaları da oldu. Gaziantep Belediye Başkanlığı’na bağımsız aday oldu (1984) kazanamadı. Barış Partisi’nin kurucuları arasında yer aldı ama siyaseti sevemedi istifa etti. Deniz Baykal’ın davetiyle CHP’ye döndü aday adayı oldu. Adaylar açıklanınca ismini göremedi. Üstelik partinin genel başkanı tarafından aday olması istenmişti. O gün siyaseti bıraktı. Ozan olmak ayrı şeydi. Siyaset daha başka şeydi.

Mahzunî’nin sağlığı bozulmuştu. 1984 yılında Gaziantep’te kalp krizi geçirdi, tedavi ile atlattı. 1996 yılında Arsuz’da yazlığında felç geçirdi. Ankara Numune Hastanesi’nin ardından Almanya’ya giderek üç ay tedavi gördü ve iyileşti. 2001 yılında İstanbul’a konser için gitmişti. Rahatsızlandı kalbi durdu. Elektroşokla tekrar hayata döndü. Tedavisi cevap vermişti ama çok yorgundu.

2002 yılında Paris’e konser için gitti. Konsere Kahramanmaraşlı hemşehrileri çağırmıştı. Doktorlarının izin vermemesine rağmen konsere katıldı. Konserden sonra Almanya’ya geçti. Almanya’daki doktorlarına muayene olmak istedi doktorları tatildeydi randevu almamıştı. Kaldığı evde rahatsızlandı. Hemen Köln Dorz Hastanesi’ne kaldırıldı.

Yanında eşi Fatma ve oğlu Ali de vardı. 13 Mayıs 2002 tarihinde “Akut solunum yetersizliği akciğer ödemi teşhisiyle” yoğun bakıma alındı. 17 Mayıs 2002 tarihinde Almanya’nın Köln şehrinde hakkın rahmetine kavuştu.

1940 yılında Berçenek’te başlayan “dalgalı” hayatı 2002 yılında Almanya’nın Köln Şehrinde 62 yaşında tamamlanıyordu. Türkiye’ye getirilerek Nevşehir’in Hacı Bektaş ilçesindeki Hacı Bektaş Veli Külliyesi’nin Çilehane mezarlığına defnedildi. Mezarını köyünde görmek isteyen Berçenek halkı köylerindeki mezarlığın yanına temsili mezar yaptılar.

SANATI- KİŞİLİĞİ

Âşık Mahzunî Şerif 62 yıllık hayatına 453 adet 45’lik plak, 12 uzunçalar, 70 albüm, 10 kitap, binlerce şiir sığdırmıştır. Mahzunî şiirlerini vezinli ve kafiyeli yazar. Serbest şiir tarzını benimsemez. Türkülerinin lirik olmasının ve kolay söylenmesinin sebebi hece vezniyle yazılmasıdır. Bu yapı Geleneksel Türk ve Yeni Türk halk şiirinin özelliğidir.

Şiirlerinin konusu içinde yaşadığı halkın yaşadıklarıdır. Mahzunî halkından kopuk yaşamaz. Onların derdini tellere döker, dünyaya duyururdu. O kadar benimsenmesi halkın kendini bu şiirlerin içinde bulmasıdır sanırım. Aziz Nesin onun şiiri için “Zor yazılan ama kolay anlaşılın şiirdir” der. Ağır basan yönünden birisi de vatan-millet sevgisidir. Sorunları çözümünü hep millî-yerli motiflerde arar.

Büyük ozanlarca da hep takdir görmüştür. 1972 yılında Sivas’ın Sivrialan köyüne gider. Âşık Veysel’i ziyaret eder. Veysel’e Mahzunî’nin geldiğini söylerler. Mahzunî içeri girince Veysel ayağa kalkar. Yanındakilere “Susun, gelen Pir Sultan Abdal olsa gerek” diyerek takdirlerini belirtir.

Yine Kahramanmaraş’ın yetiştirdiği Karakoç ailesinden rahmetli Abdürrahim Karakoç ile Bayram Bilge Tokel’in “Gönül Dağı” programında bir araya gelerek bizlere en önemli mesajı vermişlerdi. Bazı-

larınca biri solun, biri milliyetçilerin zirvedeki iki üstadı ortak ne diyorlardı? İkisi de “Doktor Bey”, “Amman doktor bak bebeğe” diyorlardı. Söyleyişleri ayrı, dedikleri-dertleri aynıydı.

Mahzunî

*Az değildir Karakoç'tan aldığım,
Boşa mıydı Mahzunîlik bulduğum,
Sen ben söylemezsek kurban olduğum,
Bizdeki ozanlık bozuk değil mi?*
diyordu.

Mahzunî Şerif'e sormuştum; ozan kendi şiirlerini söyler. Siz Karakoç'tan şiir besteleyip türkü söylüyorsunuz dediğimde; “O benim diyeceklerimi yazıyor” demişti. Mahzunî hakkı temsil etmesini de iyi bilirdi. Üstad Hayati Vasfi Taşyürek'e saygı gösterir “hocam” diye hitap ederdi. Amcası Pehlil Cırık'ı, Aladeli Haydar'ı, Mahrumî'yi hep saygıyla anardı. Mahzunî kav-gadan yana değildi. Bakın ne öğüt veriyordu.

*Boşa dövüşmeyin bizim yiğitler,
Sizi vuranlar vurulmuyor ki,
Kim bilir nerede hangi koltukta,
Kömürde tarlada yorulmuyor ki,*

*Yeni adı çıkmış sağ ile solun,
Tarihte borcu yok kullara kulun,
İki yanı birdir yattığım çulum,
Bilirsin ölenler dirilmiyor ki.*

Ozanlarla birlikte Cumhurbaşkanı Demirel'i ziyarete gider Mahzunî Şerif.

Demirel; “Ne Caferliğim kaldı, ne köyün çobanlığı. Her fırsatta benimle uğraştın” der.

Mahzunî; “ O zamanlar öyle gerekiyordu” diye cevap verir.

Demirel; “Sen halk ozanısın. Halkın ozanı yazar da söylerde. Kırgınlığım yok” diye hoş görüşünü gösterir.

Mahzunî toplumun maddi çelişkilerini, olumsuzluklarını, çarpıklıklarını, insan ilişkilerini, psikolojik yapılarını, inanç ve çelişkilerini de en iyi anlatan devrin son ozanıydı.

DİLRUBA

Azade Turap

Bir varmış bir yokmuş masal gibisin
Gülerken üzülen solan Dilruba
Tarihin bağrında yasal birisin
Ağlayıp hicrana dolan Dilruba

Ömrün geçer, varamazsın farkına
Serap dersin, tufan çıkar bahtına
Hayallerin kalır ömrün ardına
Baharda hazana yanan Dilruba

Bir adres bulamaz yarım sözlerin
Vuslat arar taşıyamaz dizlerin
Hüküm yersin tutuklanır gözlerin
Kalp hırsız gönlü çalan Dilruba

Kalp hırsız dedim gönlü sakarsın
Gözlerinde efkâr hüznü yakarsın
Uzak durma, neden böyle bakarsın
Vakitli vakitsiz dalan Dilruba

Böyle gönül, nasip olur saflara
Kader bilip alışsın aflara
İnanma duyduğun süslü laflara
Bu asırda sevda yalan Dilruba

Duadır dilimden bu gelir elden
Zamansız geldimse soğuma benden
Bir ömrün ahı var sorulur senden
İki gözü nemli kalan Dilruba

Çok görme şaire bu son görüşü
Senden sonra umursamam ölüşü
Olmayan bir yoldu gidip dönüşü
Hasreti bağrımı yakan Dilruba

Şu bahtsız yüreğin sensin ağyarı
Azade nağmenin budur ihbarı
Ağırdır demiştin şair efkârı
Şairin sırdaşı olan Dilruba